

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Rvperto, Hvivs Monasterii XVIII. Abbate, Qvi præfuit annis 11. & de eius
conuersatione, certisque gestis illius temporis.

urn:nbn:de:0128-1-17336

lem nunquam desererent, nec ad partes Alexandri aliquando transirent. Ibi tunc primum Reinoldus Colonienſis electus, ſabbato quatuor temporum, cum alijs multis nouiter electis, in presbyterum ordinatus eſt. Poſtea vero 6. nonas Octob. in archiepiſcopum Coloniae electus eſt à Philippo Oſnaburgenſi epiſcopo, Imperatore Frederico, vna cum ſua Imperatrice praſentibus.

Eodem quoq; anno in die ad vincula Petri, qua eſt cal. Auguſti poſt meridiem, Manegoldus abbas huius coenobij Hirſaug. decimus ſeptimus, anno aetatis ſuae nono & ſexageſimo, abbatia vero octauo cum menſibus quatuor & diebus ſex. Conſummato ex hac vita ad Dominum migravit, & ante altare S. archangeli Michaelis ſepultus eſt. Vir certe memoria dignus, qui etſi fratrum ſuorum aliquando murmurationes ſuſtinuit, quemadmodum praediximus: tamen cauſa diſplacientiarum non ex malo, ſed potius ex bono regularis diſciplinæ deſcendit zelo. Amator ſiquidem monaſticae conuerſationis feruentiſſimus erat, qui cum delinquentes monachos durius ſecundum regulam monaſticam corrigeret, infirmorum contra ſe odium prouocauit. Verum poſtea quam per S. Hildegardem ſemel admonitus eſt, ſeueritatem in pietatem maximam commutauit, & pax inter eum & fratres ſumma, uſque ad mortem eius conualuit.

DE RUPERTO, HUIUS MONASTERII XVIII. ABBATE, QUI
praefuit annis 11. & de eius conuerſatione, certisq; geſtis illius temporis.

ANNO dominicae natiuitatis 1165, altera die poſt feſtum ad vincula Petri, qua fuit 4. nonarum Auguſti, mortuo atque ſepulto (ſicut diximus) Manegoldo venerabili abbate, conuenientes in vnum fratres huius monaſterij, vt ſibi de paſtore nouo prouiderent: multis quidem & neceſſarijs tractatibus inter ſe habitis, poſt humilem inuocationem gratiae ſpiritus ſancti in abbatem vnanimiter elegerunt venerabilem virum Rupertum, eo tempore priorem in Schonſe. Electus autem cum diſcultate maxima, vix tandem induci à fratribus potuit, vt conſentiret, quippe qui experientia docente cognouerat, plus periculi in eſſe praelaturae clauſtraliū qua honoris. Fuerat enim antea (ſicut dicemus) abbas in Gotzau. Vnde quanta neceſſario patiatur, praelatus monachorum in multis admodum fuit expertus. Renuit ergo ſuſcipere huius magni & inſignis coenobij abbatiam, qua ſe minore, qua tanti nominis non extitit tantam paſſum iniurias animo reuoluebat intento. Vicit tandem precibus fratrum, poſtquam diu relictus eſſet, conſenſum praebuit, & onus paſtoralis curae portandum pro amore Dei humiliter ſuſcepit, in quo per annos vndecim Domino ſtrenue militauit. Munus benedictionis, quod in Gotzauigenſi abbatia quondam ſuſceperat, etiam in iſta ſufficiebat.

Qui ex Francia orientali honeſtis parentibus ortus, ad ſtudium literarum in pueritia poſitus, moribus bonis & ſcientia ſcripſurarum cum aetate annorum non ſegniter profecit, & in breui tempore multos ex coetaneis ſuis in vtroq; ſuperauit. Deinde creſcentibus annis diuina inſpiratione atactus, ſub Volmaro abbate in hoc coenobio monachus factus eſt, vbi ſe ſpirituale exercitio totum dedit, ita vt in multis etiam ſenioribus, iuuenis exemplar virtutum exiſteret. Fuit autem quantum ad diſpoſitionem corporis attinet, homo ſatis decorus, ſtatura procerus, vultu pulcher & iocundus, in ceſſu rarus & firmus, voce ſonorus, ſermone maturus atq; diſertus.

Motibus vero compoſitus & placidus erat, conſilio promptus & cautus, & in omnibus actionibus circumſpectus. Mitiffimae ac tranquilliffimae inter fratres conuerſationis extitit, & nullum vnquam per iniuriam offendit. Deniq; cum tanta ſe diligentia ad ſeruendum omnipotenti Deo contulit, vt ſemper in choro cum primis intraret, exiretq; cum vltimis, & die noctuq; lectioni ſcripturarum, meditationibusque ſanctis & orationibus, ſerme continuus vacaret. Tandem eum ſe virtutum eius fama circūqua; etiam ad extraneos diſſan doceret, fratres Gotzauigenſis coenobij, q̄ quatuor ab Hirſaugia miliaribus diſtat, eius nomine & opinione prouocati, cum eſſent paſtore viduati, eum in abbatem ſuper ſe vnanimi electione poſtulantes impetrauit. Qui poſt humilem excuſationem, tandem abbas tui conſtitutus imperio, onus ipſum paſtoralis curae ſuſcepit, & per epiſcopum Spirenſem ordinatus ſecundum conſuetudinem ſoleniter fuit. Ordinatus autem abbas, omne ſtudium ſuum pro inſtitutione monaſterij ſui praenominati Gotzauigenſis in vtroque ſtatu iam iamque labentis adhibuit, & in temporalium rerum reductione non mediocriter profecit. In ſpirituallibus autem rebus non vſq; adeo proficere potuit, tum propter fratrum quorundam importunitatem, tum etiam quod ſecularium amicorum eorundem proteruita non parum obſideret.

Cumq; proteruita monachorum obſiſtente ſe parum proficere cerneret, relictis illis quos incom-

Manegoldus abbas obiit.

Regularis diſciplinæ amator fuit maximus.

Rupertus in abbatem electus eſt.

Diu ſuſcipere abbatiam renuit.

Vita Rupertus abbas. Rupertus ſic monachus hic.

Conuerſatio eius laudabilis.

Rupertus ſit abbas in Gotzau.

Abbatiam ſuam in Gotzau Rupertus diſpoſit.

Opera
Histo

incorrigibiles nouerat, abbatiam resignauit posteaquam illam per annos aliquot gubernasset, malens cum fratribus suis Hirsaugiensibus abiectus in humilitate consistere, quam in abbacia sine fructu cum reprobis monachis praesidere. Dimissa igitur abbacia praefati monasterij Gotzaugiensis, ad Hirsaugiam reuersus est, & a fratribus cum magna charitate receptus, priorem locum obinuit, & vitam inter eos tranquillam, vt antea consueuerat, sine reprehensione continuauit.

Postea vero ad monasterium Schonrem, supremus prior & rector consilio & assensu fratrum huius coenobij per Volmarum abbatem ordinatus est, vbi per annos ferme decem satis vtiliter praefuit, & ipsum prioratum non minus in spiritualibus quam in temporalibus rebus ampliavit.

Tandem post decessum Manegoldi abbatis, cum inter fratres Hirsaug. eo non reperiretur vtilior, communi consilio & vnanimi omnium consensu in abbatem huius monasterij electus est, anno supradicto natiuitatis Christi 1165. indict. 13. 4. nonas Augusti, & praefuit (sicut diximus) annis 11. Erat autem in obseruantia regularis disciplinae satis admodum zelosus & feruidus, sed quia dies mali erant, fuitque necessarium redimere tempus, non sicut voluit, sed vt potuit, fratres gubernauit. Coeperant enim iam tunc a feruore primariae institutionis tepescere, nec facile erat disfluentes nimium, tam subito reuocare. Multos ergo labores pro instauratione monasticae perfectionis adhibuit, multasque propterea iniurias ab infirmis subditis recepit. Vnde necessitate compulsus, ne ex malis deterior fierent, tacuit & prudenti moderamine quantum licuit, pro meliori dissimulauit.

Quantum vero ad statum rerum temporalium pertinet, substantiam monasterij non minuit, sed ampliavit: & praeter donationes a fidelibus suo tempore factas complures, quae in libro Donationum habentur, etiam ipse, praedia & prata non pauca ad vsum fratrum comparauit. Ipse quoque abbas Rupertus in maiori coenobio Hirsaugensi, ad plagam septentrionalem capellam pulchro tabulatu construxit in honorem S. Nicolai magni archiepiscopi Myreorum in qua & frequentius missarum solennia celebrare consuevit.

Quam quidem capellam post annos 278. Wolframus abbas nimia vetustate pene collapsam de consensu & permissione Reinhardi Spirensis episcopi destruxit, & altare ipsam in ecclesia monasterij ad sinistram latus arae sanctae crucis, transferens in honorem sanctorum Petri Apostoli, Nicolai, Vdaltrici, & Aurelij pontificum, & Galli abbatis, per ministerium Petri episcopi Myrensis, praefati Reinhardi praefatus, in Pontificalibus vicarij generalis consecrauit, quemadmodum suo loco dicemus.

MCLXII.

Anno Ruperti abbatis primo currente, qui fuit dominicae natiuitatis 1162. sancta & s. Elisabetha Deo dilecta virgo Elisabetha monialis nostri ordinis, magistra virginum Christi in Schonangia Treuerensis dioecesis, soror Eckberti abbatis ibidem in coenobio monachorum, de quo supra fecimus mentionem, anno aetatis suae sexto & tricesimo, conuersionis ad ordinem quarto & vigesimo, visitationis autem caelestis gratiae terriodecimo, vocante Domino nostro Iesu Christo, ex hoc mundo transiit ad ipsam sponsam suam, quem puro semper corde amauit, sepulta in monasterio virorum, ibidem in ecclesia principali ad Aquilonem; cuius vitam, conuersionem, miracula & reuelationes frater eius praefatus abbas Eckbertus, ad multorum aedificationem descripsit. Haec virgo cum esset annorum duodecim, ad monasterium pauperum virginum Christi in Schonangia Domino Deo sub regala S. patris nostri Benedicti, & magisterio Hildelini primi abbatis & fundatoris vtriusque coenobij, monachorum videlicet & monialium sincere famulantium, a parentibus tradita fuit, vbi tam sancte, tam pure, tam religiose vixit, vt multis mirandis reuelationibus diuinitus meruerit crebrius in hac mortalitate consolari.

Anno namque conuersionis suae undecimo, qui fuit aetatis tertius & viceimus, manus Domini super eam facta est, & coepit mirabiles habere visiones, chorisque interesse angelicis, & arcana mentium diuinitus illustrata reuelare. Et quando deinceps vixit, diuinis reuelationibus recreata fuit, & hoc maxime diebus dominicis, & in festis sanctorum, tempore diuinorum in choro, vbi maior omnium feruebat deuotio.

Modus autem visionum, seu reuelationum is erat. Cadebat super eam quaedam passio praecordiorum, ita vt lapsa repente in ecstasin velut exanimis perduraret, quietam iacens, vel sedens immobilis, nullusque in ea sentiri halitus posset. Quo durante excessu, spiritus rapiabatur ad diuersa loca, & angelicis interea locutionibus informabatur. Tandem vero post longum excessum, resumpto spiritu sanctissima verba proferebat, aliquando in lingua Teuthonica, quae illi patria fuit, aliquando vero in Latina, cum Latini sermonis pene nullam

151

Prior ad Schonrem ordinatur.

Abbas Hirsaug. constituitur.

Disciplina fratru Hirsaugensium hoc tempore recepit.

Capella S. Nicolai fundatur. Wolframus abbas

Vita eiusdem sanctae virginis

Reuelationes multas habuit.

Modus visionum eius

bi tunc primis
multis nouiter e-
piscopum Co-
eo, vna cum sua
meridiam, Ma-
riae nono & sexa-
tumato ex hac
st. Vir certe me-
nit, quem ad mo-
10 bono regularis
eruentissimus e-
cam corrigere,
legardem semel
inter cum & fra-
E. QVI
vis.
etri, quae fuit 4.
lo venerabili ab-
uocatio pro gra-
Rupertum, co-
ix tandem indu-
duerat, plus peti-
dicemus) abbas
multis admodum
batiam, qui se in
oluebari intencio-
30 m praebuit, & o-
per annos vnde-
augiensis abbata
arum in puenita
n segniter profe-
nde crescentibus
io monachus fi-
ribus, iunenit ex-
poris attinet, h-
is & firmus, voce
utus, & in omni-
conuersionis ad
seruendum o-
3; cum vtriusque
us, ferme conti-
neos diffundere,
e, eius nomine
vnanimi electio-
tis sui constitutus
ordinatus serua-
suum pro instau-
iamque labentis
t. In spiritualibus
andam imporre-
n parum obfisteret.
relictus illis quos
inco-

Titulu

Opera
Historia

haberet intelligentiam. Spiritus enim qui loquebatur in ea, ut voluit verba formavit. Tota vita eius quasi longum quoddam martyrium fuit, quippe quae sub regulari disciplina constituta, iugum dominicum multiplici flagello passionum longo tempore portavit. Manus enim Domini super eam semper fuit extenta, & flagellum pij conditoris nunquam ei defuit, premens animum & conterens debile corpus infirmitate continua. Quae

Quasi semper fuit infirma.

Titulu & nomina librorum eius. Viarum Dei. De 12. virginibus.

Variarum quoque revelationum.

Epistola S. Elisabeth ad S. Hildegardem.

Multa insipientes visiones S. virginis irridebant.

Elisabeth revelationes suas celare voluit.

Ab Angelo percussa fuit. Visiones abbatis suae revelavit.

Angelus praecipit visiones eius publicari.

qua minus languoribus vexaretur continuis, semper tamen patiens, semper hilaris & tranquilla mente & corpore exiit, psalmis, orationibus, ieiunijs, lachrymisque & voluntaria castigatione se macerans, sacrificium acceptabile Domino immolavit. Divinis autem revelationibus informata, plura ad aedificationem fidelium scripsit, de quibus nos subiecta legimus: Viarum Dei, pulchrum & necessarium opus, in quo plures ponuntur sermones de via contemplativorum, activorum, martyrum, coniugatorum & continentium, quod sic incipit: Factum est in anno quinto visitationis mee. &c. Item de historia, origine, inventione & nominibus vndecim millium virginum opusculum edidit, angelica revelatione informata, quod sic incipit: Vobis qui pios affectus ad ea quae sancta sum geritis, ego Elisabeth famula ancillarum Domini quae sunt in Sebonaugia, aperio ea quae mihi per gratiam Dei revelata sunt.

Item diversarum revelationum, in varijs materijs, causis & propositionibus, tres libros composuit, capitula centum quatuor & quadraginta continentes, in quibus multa pulchra & vtilia descripsit, quorum primus sic incipit: Petus a me frater, & ad hoc venisti, ut carerem tibi misericordias Domini. Secundus vero sic: Benigna est misericordia Dei nostri. Tertius autem sic: Assumpsit me angelus Domini in spiritu in locum celsitudinis magne. Item ad interrogata multorum, plures conscripsit epistolas responsales, inter quas una satis proluxa extat ad S. Hildegardem magistram fororum apud Bingios, quam ex certa consideratione de verbo ad verbum inserere nobis placuit huic operi nostro, ut sequitur: Domine Hildegardi venerabili magistrae sponsarum Christi, quae sunt apud Bingiam, Elisabeth humilis monacha & magistra fororum quae in Sebonaugia sunt, devotas cum omni dilectione orationes. Gratia & consilium altissimi repleat vos gaudium, quia meae perurbationi benigne compassa estis, sicut ex verbis consolatorem mei intellexi, quem de mei consolatione diligenter commonuisti. Sicut enim vobis de me revelatum fuisse dixissetis, fatear vero quandam perurbationis nubem me nuper in animo concepsisse, propter meos sermones populi multa loquentis de me quae vera non sunt. Sed vulgi sermones facile insistant, si non & hi qui in habitu religionis ambulant, spiritum meum acerbius contristarent. Nam & hi quibus stimulus agitati, gratiam Dei in me derident: & de his quae ignorant, temere iudicare non presumunt. Audio & quosdam literas de suo spiritu scriptas sub meo nomine circumferre, de iudicio me propheta esse diffamantes: quod certe nunquam facere praesumpsi, cum omnium mortalium cognationem effugiat eius adventus. Sed huius fame occasionem vobis aperiam, ut iudicetis utrum praesumptuos quicquam in hac re fecerim aut dixerim: sicut per alios audistis, magnificavit Dominum misericordiam suam mecum, supra quam meruerim, aut mereri vllatenus possim: in tantum, ut celsitudo quadam mihi sacramenta frequenter revelare dignatus sit. Significavit etiam mihi per angelum suum frequenter, quae alia ventura essent super populum suum in his diebus, nisi penitentiam agerent de iniquitatibus suis, atque ut palam haec annunciarer, praecipit. Ego autem ut arrogantiam evitarem, nec auctrix novitatum viderer, in quantum potui, omnia haec studui occultare. Cum igitur solito more

quodam dominica die essem in mentis excessu, astitit mihi angelus Domini dicens: Quare abscondis aurum in luto, hoc est verbum Dei quod per os tuum missum est in terram, propter faciem aethiopiae: non ut abscondatur, sed ut manifestetur ad laudem & gloriam Domini nostri, & salutationem populi sui. Et hoc dicto, elevavit super me flagellum, quod quasi in ira magna quinquies mihi insitit amansissimam, ut per iriduum in toto corpore meo ex illa percussione languerem. Post haec apposuit digitum vincto dicens: Eris tacens usque ad horam nonam, quando manifestabis ea, quae operatus est Dominus tecum. Ego igitur usque ad horam nonam muta permansi. Tunc significavit magistrae, ut adferret ad me libellum quendam, quem in stratu meo absconderam, continentem ex parte ea quae fecerat Dominus mecum. Quem cum offerrem in manus Domini abbatis Hildelmi, qui ad visitandum me venerat, siluta est lingua mea in haec verba: Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Post haec cum & alia quadam ipsi revelasset, quae scriptis committere nolueram, videlicet de vndecim milibus virginibus, quae in primo mundo in brevi superuenturam ab angelo didiceram, rogavi illam diligenter me, ut verbum illud apud se haberet absconditum. Praecipit autem mihi ipse dominus abbas, ut operam darem orationi, atque a Domino postularem quatenus daret mihi intelligere, utrum ea quae dicebam, silentio tegi vellet, an non. Cumque per aliquod tempus pro hac re orationi insistendo me affligerem, in adventu Domini, in festivitate S. Barbarae in prima vigilia noctis corruvi in egressum, & spiritus mihi angelus Domini dicens, Clama fortiter, & dic heu ad omnes gentes, quia totus mundus in te reuertitur est conuersus. Et dices: Exite, ille vos vocavit, qui de terra vos formavit, & die penitentiam a-

gite, quia
ram mag
quidam
rem spir
construx
indicare
re magno
tuli. Et
s. et recte
ex ore tuo
10
quas vidi
ipse sum
mus meus
dixi illi
obsecro fa
grati man
est ad me
certo non
& nos.
10
mei & fra
a domino
fuisse, si
tudo vult
consecra
neret in lo
Domini i
precaro D
non qui i
lebrante,
10
qui & ve
mento mi
fondatur
oporteat f
est, an ad
num tenet
qui audiu
iugerat,
rius illius
huius quae d
sermone a
40
suerat, ad
fructibus
famatus
famatus
mosis in
Coloni
quodam
nobis sit, p
tibus De
cum po
Domine
non in di
est Domi
rarius as
rius. Cui
gatam e
genter ad
teniam

2111

gite, quia prope est regnum. Hoc igitur sermone inductus dominus abbas cepit diuulgare verbum co-
 ram magistratibus ecclesie & viris religiosi. Quorum quidam cum reuerentia exceperunt verbum,
 quidam vero non sic, sed sine strede de angelo qui familiaris mihi est, locuti sunt, dicentes eum esse illuso-
 rem spiritum & in angelum lucis transfiguratum. Vnde & ipse dominus abbas per obedientiam me
 constrinxit, precipiens, vt cum mihi rursus appareret, per nomen Domini illum adiurarem, quatenus
 indicaret mihi, virum verus Dei angelus, an non. Ego autem presumptuosum id aestimans, cum timo-
 re magno preceptum hoc suscepi. Quadam igitur die cum essem in excessu meo, solio more se mihi ob-
 tulit, & stetit in conspectu meo. Et dixi tremens ad eum, Adiuro te per Deum patrem & filium & spiritum
 S. vt recte dicas mihi, si verus Dei angelus sis, & si vera sint visiones quas vidi in excessu meo, & ea que
 ex ore tuo audiui. Respondit ac dixit: Scias pro certo, quia verus angelus Dei sum, & vera sunt visiones
 quas vidisti, & que de ore meo audisti vera sunt, & vere fiunt, nisi recocilietur hominibus Deus, & ego
 ipse sum, qui diu laboravi tecu. Post hoc in vigilia Epiphania dum orarem rursus apparuit mihi Domi-
 nus meus, sed procul a me stans, & facie habens auesam a me. Ego autem indignationem eius intelligens,
 dixi illi cum timore, Domine mi, si molesta fui tibi in eo qd adiuravi te, ne quaso imputes mihi, conuer-
 te obsecro faciem tuam ad me, & esto mihi placabilis, quia constricta per obedientiam feci, neq. causa sui tras-
 gredi mandati preceptoris mei. Cumq. in huiusmodi verbis multas lachrymas profudissem, conuersus
 est ad me dicens, Contemptu mihi fecisti & fratribus meis, quia diffidentiam habuisti ad me. Vnde pro
 certo noneris, quia vltro non videbis faciem meam, neq. vocem meam audies, nisi placatus fuerit Dominus
 & nos. Et dixi, Domine mi, quomodo placari poteritis? Et ait, dices abbati tuo, vt in memoriam
 mei & fratrum meorum celebret diuinum officium deuote. Cum ergo non semel, sed pluribus vicibus, tam
 a domino abbate quam a reliquis fratribus missarum solennia ad honorem sanctorum angelorum celebrata
 fuissent, simulq. sorores psalmodiarum lectionibus eos honorassent, rursus apparuit mihi Dominus meus pla-
 cidulo vultu, dixitq. ad me: Scio quoniam in charitate & obedientia factum est quod fecisti, idcirco veniam
 consecutus es, & de cetero frequenter te visitabo quam hactenus. Post hoc cum dominus abbas ire dispo-
 nenti in locum quendam, rogatu clericorum illic manentium vt predicaret verbum comminationis
 Domini in populo, si forte paenitentiam agerent, & auerteretur ira Dei ab illis, primum aggressus est de-
 precari Dominum vna cum omnibus nobis, vt nobis reuelare dignaretur ancille sue, virum sermo-
 nem qui iam manifestus esse ceperat, amplius diuulgari oportet, an non. Ipse igitur diuina mysteria ce-
 lebrante, & nobis deuotissime orantibus subito dissoluta sunt compages membrorum meorum, & elau-
 30 qui, & veni in mentis excessum. Et ecce angelus Domini stetit in conspectu meo, & dixi ad eum, Me-
 mento mi Domine, quod dixeris ancille tue, verbum Dei per os meum missum in terram, non vt ab-
 40 scindatur, sed vt manifestetur, ad gloriam Dei & saluationem populi eius. Et nunc indica mihi, quid
 oporteat fieri de verbo illo comminationis quod locutus es ad me: Nunquid iam satis manifestum factum
 est, an adhuc amplius predicandum? At ille seuero me aspectu intuens, ait: Noli tentare Deum: qui e-
 nim tentant illum, peribunt. Et dices ad abbatem: Noli timere, sed perice quod capisti. Vere beati sunt
 qui audiunt verba exhortationis tue, & seruant ea, & non fuerint scandalizati in te. Hoc autem illi
 suggeras, vt eam formam quam hactenus in predicatione habuit, non immutet. In hoc enim consilia-
 rius illius ego fui. Dicit illi, vt nequaquam attendat verba eorum, qui ex inuidia dubie loquuntur, de
 his que dicta sunt in te, sed attendat quod scriptum est: Quia nihil impossibile apud Deum. Hoc igitur
 sermone animatus, locum quem adire disposuerat, adiit: & populum qui eius aduentum prestolatus
 fuerat, ad paenitentiam exhortatus est, annuncians iram Dei cunctis superuenturam, nisi paenitentia
 fructibus eam preuenire studerent. Quales autem plage mundo immimerent, nequaquam veluti dif-
 40 famatus est, in aliqua predicatione sua enarrauit. Factum est igitur, vt multi apud quos sermo iste dif-
 famatus est, per totum tempus quadragesimali in timore magno per paenitentiam sese affligerent, elec-
 mosynisq. & orationibus studiose insisterent. In tempore illo quidam (nescio quo zelo ductus) ad urbem
 Coloniam in persona domini abbatis aplo ignorante, Deus nouit, literas direxit, in quibus terribiles
 quaedam comminationes audiente omni populo lecte sunt. Vnde quanquam ab insipientibus illisum
 nobis sit, prudentes tamen (vt audiui) reuerenter sermonem animaduertunt, & paenitentia fru-
 ctibus Deum honorare non contempserunt. Factum est autem in quarta feria ante diem pasche,
 50 cum post magnos labores corporis in ecclia sin venissem apparuit mihi angelus Domini, & dixi ad eum:
 Domine quid fiet de verbo quod locutus es ad me? Qui respondit, Noli contristari, neque periturus, si
 non in die quem determinavi tibi, euenerint que predixi, quorum multorum satisfactione placatus
 est Dominus. Post hoc in sexta feria post horam tertiam cum graui passione veni in excessum mentis, &
 rursus affuit mihi, dicens: Vidi Dominus afflictionem populi sui, & auertit iram indignationis sue ab
 eis. Cui dixi: Quid ergo Domine mi? Nonne ero in derisionem omnibus, apud quos hoc verbum diuul-
 gatam est? Qui ait, Omnia que occasione hac euenerint, tibi patienter, & beneuole sustineto, illum dili-
 60 genter aduertens, qui cum esset totius orbis creator, hominum irrationes sustinuit. Nunc primum pa-
 nentiam tuam Dominus probat. Ecce domina mea, totum ordinem rei vobis explicauit, quatenus

visus est
Elisabeth qui
dam streuere
runt.

Elisabeth
angelum ap
parentem
sibi adiuuat.

Angelus po
nitentiam
S. virginis in
iunxit.

Angelus
placatus ap
paruit.

Hildegardis
abbatis in
Deum de-
uotio.

Verba Sir-
ginia ad an-
gelum.

Verba an-
geli ad vir-
ginem.

Abbas ad
paenitentiam
populum
conuertit.

Presumptus
sacrisdam
scriptis.

Iterum an-
gelus virgi-
ni apparuit.

Ad paen-
tiam hortat-
ur eam.

Et vos innocentiam meam & abbatum nostri cognoscatis, & alia manifestare possitis. Obsecro autem, ut & orationum vestrarum participem me faciatis, & prout spiritus Domini vobis suggererit, aliqua mihi consolatoria verba rescribatis. Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscum sit. Amen.

MCLXVI.

*Hyems da-
ta.*

Anno prenotato, quo sancta virgo Elisabeth de corpore migravit, qui fuit Ruperti abbatis 1. annus, hyems fuit asperissima, & subsecuta est fames magna cum pestilentia & multis malis.

MCLXVII.

*Heroldus
episcopus
Herbipolan-
sis.*

Anno autem Ruperti abbatis 3. qui fuit dominice natiuitatis 1167. obiit Henricus episcopus Herbipolensis, cui Heroldus succedens presuit annis 7. mensibus 5. diebus. Huic episcopo Heroldo Fridericus Imperator ducatum Franconie sub aurea bulla pri-
mus confirmavit, cum omni potestate ac iurisdictione ducali.

MCLXVIII.

*Arnoldus
ar. b. episco-
pus Mogun-
tinus occi-
ditur.
Rudolphus
comes de Ze-
ringen.*

Anno sequente Arnoldus archiepiscopus Moguntinus, in monasterio S. Iacobi a ciuibus suis in die S. Iohannis Baptista crudeliter occisus est. Huius conspirationis principes fuerunt in clero Godfridus abbas sancti Iacobi, & prepositus ecclesie sancti Petri, cum alijs multis in eadem pontificis consentientibus. Peracta eade venerandi presulis, crudeliter homicidia in archiepiscopum elegerunt Rudolphum Conradi ducis de Zeringen filium, qui ut sibi muneribus Imperatorem placaret, omni Ecclesiam spoliavit. Sed contemptus ab Imperatore, ad sedem pontificatus minime peruenit. Interea dñm Rodolphum Imperatorem in Italia commemorantem adiret, Conradus comes palatinus Rhe-
ni, ex vno parente frater ipsius Imperatoris, Christianum quendam in archiepiscopum sublimavit, verum utroque refutato Imperator Conradum fratrem Ottonis comitis Palatini de Wittelsbach ordinari in archiepiscopum fecit, quem tamen post biennium (sic dicemus) expulit, & predictum Christianum in eius locum ordinavit. Post necem Arnoldi venerandi pontificis, cenobium S. Iacobi à fautoribus eius destruitur, mansiones monachorum funditus dissipantur, ita quod per annos ferme duodecim nulla in eodem locodi-
tina laudis harmonia celebrata fuit. Monachi hincinde fuerunt dispersi, & abbas eorum Godfridus per Imperatorem de patria proscriptus. Murus etiam ciuitatis Moguntinae iussu Imperatoris euersus est in circuitu funditus, ita quod Moguntia per annos 16. sine
muro stetit. Ciues autem omnes qui in eodem pontificis consenserant, præter pauperes & mendicos ante reditum Imperatoris de Italia se fuga saluarunt.

MCLXX.

*Conradus
archiepisco-
pus Mogun-
tinus peli-
tur.
Christianus
succedit,
Imperator
duces Sa-
xonie vicit.*

Anno autem Ruperti abbatis Hirsauigenensis monasterij 5. qui fuit dominice natiuitatis 1170. Conradus archiepiscopus Moguntinus, propterea quod Alexandro papa viro Romano tertio, contra sententiam Imperatoris adhereret, ab ecclesia sua pulsus est in cuius locum Imperator Christianum supra dictum fecit ordinari, qui presuit annis 11. post cuius mortem ad ecclesiam suam reuersus est. Interea fugiens, ad papam declinauit, a quo cum honore susceptus, Sabinensem episcopatum ab eo in sustentationem vite suscepit. Unde quam diu vixit, etiam ad Moguntiam reuersus, archiepiscopum se Moguntium & episcopum Sabinensem in omnibus literis scripsit.

MCLXXII.

*Imperator
Moguntiam
venit.*

Anno Ruperti abbatis 7. Fridericus Imperator primus Henricum ducem Brunsvicensis imperio eatenus rebellem, tam viribus principum quam imperiali censura subegit, & ad obedientiam venire compulit.

Eodem anno Imperator pentecosten Moguntia celebravit vna cum vxore & Henrico filio suo ac principibus multis, & in eodem die in monasterio sancti Albani extra muros ciuitatis, cum magna solennitate coronatus est. Mansit autem ibi diebus octo, & multa pro utilitate reipub. constituit. Ibi Hemino comes Flandriae ad obedientiam se Imperatori subiecit, & ipsum comitatum, modo sine liberis decederet, Imperatoris filio promissit.

Eodem quoque anno moritur Ludouicus marchio secundus Thuringiorum, vir magnarum actionum & animo semper inuictus.

MCLXXIII.

*Caput S.
Irmine trans-
fertur ad
Spanheim.*

Anno Ruperti abbatis 8. qui fuit dominice natiuitatis 1173. caput sancte Irmine virginis, filie Dagoberti quondam regis Francorum, quæ fuerat prima ordinis nostri abbatis, in horreo Treuerensi, ad petitionem Domini Craftonis secundi abbatis, ad monasterium meum Spanheimense, Hillino archiepiscopo consentiente translatum est.

MCLXXIII.

MCLXXIII.

Anno autem Ruperti abbatis 9. moritur Crafftio abbas monasterij mei præfati secundus, 5. calend. Iunij, filius Meginhardi comitis de Spanheim, ætatis suæ 58. in medio chori, cum antecessore suo Bernhelmo in vno sarcophago tumulatus. Cui Adelgerus monachus & custos monasterij mei succedens, præfuit annis 6. mensē 1. ac diebus tantum 3. qui ante religionis ingressum, multo tempore scholæ publicæ apud Moguntiacum præfuit, & multos insignes discipulos post se reliquit.

Adelgerus
fuit abbas
Spanheim;

Eodem anno obiit Heroldus episcopus Herbipolensis, cui successit Reinhardus, & præfuit annis 4. mensibus 10. & diebus 15.

MCLXXV.

Anno Ruperti abbatis 10. qui fuit dominicæ natiuitatis 1175. magna fuit in toto imperio Romano turbatio, propter inobedientiam & rebellionem Friderici Imperatoris primi contra sedem apostolicam. Ipse autem Rupertus abbas & fratres huius monasterij cum sancta Romana ecclesia in primis aperte sentientes, multas à fautoribus Imperatoris molestias & iniurias in rebus & in personis susceperunt, quousque tandem amicorum consilio liberati sunt. Vnde cum ingens esset in omni Alemania populorum & cleri maxima turbatio, propterea quod Imperator excommunicatus persequeretur papam verbis, scriptis, & armis, omnesque sentientes cum illo nimium haberet exosos, & tam per se quam per suos multa illis inferret damna & incommoda, multasque iniurias fieri permitteret, viri boni ac Deum timentes in malo se positos cum cernerent, aut fuga se, aut silentio saluare cupiebant. Cum autem Rupertus insignis huius cœnobij abbas inter eos qui summo Pontifici confenserant, vnus esset non vitimus prælatorum, & plures quotidie ab æmulis sustineret iniurias, timens generalem monasterij propter personale odium Imperatoris iacturam, volensque locum iræ concedere, deliberavit abbatiam pro pace fratrum & vtilitate monasterij resignare.

Magna imperij Rom. turbatio.

Imperator papam persequitur. Abbas Rupertus papa consensit.

MCLXXVI.

Anno igitur promotionis suæ 11. qui fuit natiuitatis dominicæ annus 1176. iam senio nimium grauatus & curis, abbatiam ad manus fratrum suorum libere resignauit, & pro vitæ sustentatione præposituram in Rosch à fratribus suscepit, in qua vixit aliquandiu in laboribus multis, tandemque in Domino quieuit, sepultus ibidem ex præuia sua ordinatione, in limine templi, quatenus pedibus fratrum calcaretur, quod magnum humilitatis eius fuit indicium. Erant enim (vt supra diximus) vir bonus & mitis, qui in omni pace & tranquillitate viuere inter fratres consuevit. Ob eam causam dudum abbatiam in Gotzauu, in qua non poterat tranquille conuersari, dimiserat, & ad monasterium suum Hirsaugiensem reuersus est. Est autem monasterium Gotzauu nostri ordinis in diocesi Spirensi, in comitatu Vorchem, in Francia orientali, in pago qui dicitur Albegaun, iuxta fluuium qui dicitur Alba, constructum à Bertholdo comite de Hennenberg, anno dominicæ natiuitatis 1010. qui fuit octauus annus vacante abbacia huius monasterij Hirsaugienfis, post obitum Conradi abbatis, in quo Rupertus præfuit annis ferme 10. Qui cum monachos ad obseruantiam regularis disciplinæ compelleret, qui nimium à recto tramite monasticæ conuersationis defecerant, multorum contra se odium prouocauit. Cessit ergo & loco & dignitati, malens inter fratres suos Hirsaugienfes humiliter viuere, quam inter malos & rebelles monachos sub pastoris onere detrimentum animæ subire.

Rupertus abbatiam resignauit.

Monasterij Gotzauu fundatur.

Eodem anno quo Rupertus abbatiam huius monasterij Hirsaugienfis resignauit, obiit 12. calend. Aprilis Clementia monialis nostri ordinis in horreo Treuerensi, filia quondam comitis de Homburg, sanctissimæ conuersationis, quæ diebus ac noctibus intenta orationi ac contemplationi, nihil magis quam Deo placere in omnibus cupiebat. Hæc sanctissima virgo à patre comite Adolpho desponsata olim fuerat domino Crafftio ni, filio Meginhardi comitis de Spanheim, quæ cum haberet sanctæ virginitatis propositum, de consensu sponsi apud Treuiros in præfato cœnobio sanctimonialis facta est.

S. Clementia virgo moritur.

Crafftio abbas Spanheim,

Sponsus vero eius in meo cœnobio Spanheimensi, sub Bernhelmo abbate primo monachus factus est, eidem in abbacia successe sit, & in sancta conuersatione quieuit.

is. Obsecro autem, si suggesterit, aliqua Amen.

qui fuit Ruperti am pestilentia &

7. obiit Henricus in sibus 5 diebus. 10 aurea bulla pri-

asterio S. Iacobi, inspirationis principis sancti Petri, cum di præfuit, crudelis de Zeringen. ianuit orator. Sed in terea dñm Rugo palatinus Rho archiepiscopus nis comitis Palatini biennium (sicur ost necem Arnol, mansiones nulla in eodem loco perfi, & abbas conuictuatis Moguntia per annos 16. sine orator pauperes &

dominicæ natali- andro papa vrbis pulsus est. in cuius annis 13. post cuius linavit, à quo cum ita suscepit. Vnde untium & episcop-

n ducem Brunfili- eriali censura lib-

um vxore & Hen- i Albani extra me- ebus octo, & mul- centiã se Imperato- peratoris filio pro-

huringiorum, vit

sanctæ Irminezis- ordinis nostri abba- bbatis, ad mont- nslatum est. MCLXXIII

1111

1111